



2023/2044(INI)

29.6.2023

NÁVRH SPRÁVY

o využití talentov v regiónoch Európy
(2023/2044(INI))

Výbor pre regionálny rozvoj

Spravodajkyňa: Cristina Maestre Martín De Almagro

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	9

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o využití talentov v regiónoch Európy (2023/2044(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. januára 2023 s názvom Využitie talentov v regiónoch Európy (COM(2023)0032),
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006¹,
- so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv,
- so zreteľom na štúdiu Európskeho výboru regiónov s názvom *Addressing brain drain: The local and regional dimension* (Riešenie problému úniku mozgov: miestny a regionálny rozmer) uverejnenú v roku 2018,
- so zreteľom na štúdiu s názvom *Brain Drain in the EU: Local and Regional Public Policies and Good Practices* (Únik mozgov v EÚ: miestne a regionálne verejné politiky a osvedčené postupy) z 27. februára 2020 uverejnenú v *Transylvanian Review of Administrative Sciences*²,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2020 o koordinovanom postupe EÚ v boji proti pandémie COVID-19 a jej dôsledkom³,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 30. septembra 2020 o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 (COM(2020)0625),
- so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov zo 14. októbra 2020 s názvom Demografické zmeny: návrhy na meranie a riešenie ich negatívnych dôsledkov v regiónoch EÚ⁴,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde⁵,

¹ [Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320.](#)

² Boc, E., „Brain Drain in the EU: Local and Regional Public Policies and Good Practices“, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, č. 59, 2020, s. 23 – 29.

³ [Ú. v. EÚ C 316, 6.8.2021, s. 2.](#)

⁴ [Ú. v. EÚ C 440, 18.12.2020, s. 33.](#)

⁵ [Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 60.](#)

- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku⁶,
- so zreteľom na správu Komisie z 9. februára 2022 s názvom Súdržnosť v Európe do roku 2050 – ôsma správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti⁷,
- so zreteľom na štúdiu Európskeho výboru regiónov s názvom *Rural proofing – A foresight framework for resilient rural communities* (Overovanie vplyvov na vidiecke oblasti – výhľadový rámec pre odolné vidiecke komunity) uverejnenú v roku 2022,
- so zreteľom na správu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) z 22. júna 2022 s názvom *Making the most of public investments to address regional inequalities, megatrends and future shocks* (Maximálne využitie verejných investícií na riešenie regionálnych nerovností, megatrendov a budúcich otrasov),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. júla 2022 s názvom Nový európsky inovačný program (COM(2022)0332),
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. septembra 2022 o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v EÚ: ôsma správa o súdržnosti⁸,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. septembra 2022 o pohraničných regiónoch EÚ: živé laboratória európskej integrácie⁹,
- so zreteľom na brífing V stručnosti s názvom *Question time: tackling depopulation through cohesion policy instruments* (Hodina otázok: riešenie vyludňovania pomocou nástrojov politiky súdržnosti), ktorý uverejnilo generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby 30. septembra 2022¹⁰,
- so zreteľom na štúdiu s názvom *The EU legal migration package: Towards a rights-based approach to attracting skills and talent to the EU* (Balík opatrení EÚ v oblasti legálnej migrácie: Smerom k prístupu založenému na právach s cieľom prilákať zručnosti a talent do EÚ), ktorú uverejnilo generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie 1. decembra 2022¹¹,

⁶ [Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159.](#)

⁷ Európska komisia, *Súdržnosť v Európe do roku 2050 – ôsma správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti*, 9. februára 2022.

⁸ [Ú. v. EÚ C 125, 5.4.2023, s. 100.](#)

⁹ [Ú. v. EÚ C 125, 5.4.2023, s. 114.](#)

¹⁰ V stručnosti – *Question time: tackling depopulation through cohesion policy instruments*, Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre parlamentné výskumné služby, výskumné služby pre poslancov, 30. september 2022.

¹¹ Štúdia – *The EU legal migration package: Towards a rights-based approach to attracting skills and talent to the EU*, Európsky parlament, generálne riaditeľstvo pre vnútorné politiky Únie, tematická sekcia C – práva občanov a ústavné veci, 1. decembra 2022.

- so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie zo 17. januára 2023 s názvom *The impact of demographic change – in a changing environment* (Vplyv demografických zmien – v meniacom sa prostredí) (SWD(2023)0021),
 - so zreteľom na správu OECD s názvom *Job creation and local economic development 2023* (Tvorba pracovných miest a miestny hospodársky rozvoj v roku 2023), ktorá bola uverejnená 14. marca 2023,
 - so zreteľom na uznesenie Európskeho výboru regiónov zo 16. marca 2023 o využití talentov v regiónoch Európy¹²,
 - so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru zo 14. júna 2023 k využitiu talentov v regiónoch Európy,
 - so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na stanovisko Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,
 - so zreteľom na list Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci,
 - so zreteľom na správu Výboru pre regionálny rozvoj (A9-0000/2023),
- A. keďže počet obyvateľov EÚ v posledných 50 rokoch neustále rastie; keďže populačný rast sa v posledných desaťročiach spomalil; keďže súčasné predpovede poukazujú na rast obmedzeným tempom do roku 2029, odkedy sa populačný rast začne spomaľovať¹³;
- B. keďže úbytok obyvateľstva je v priebehu času trvalým trendom a postihuje najmä vidiecke oblasti, kde je obyvateľstvo v priemere staršie ako v mestách a na predmestiach¹⁴; keďže u mladých ľudí je v priemere vyššia pravdepodobnosť, že opustia vidiecke oblasti; keďže úbytok obyvateľstva vo vidieckych oblastiach je úzko spojený s nedostatočnou prepojenosťou, verejnými službami a zamestnanosťou; keďže vysielanie mladých pracovníkov predstavuje značné výzvy pre demografické štruktúry; keďže tieto javy postihujú najmä horské, izolované a najvzdialenejšie regióny;
- C. keďže napriek svojmu dočasnému vplyvu na trh práce priniesla pandémia COVID-19 nárast telepráce, s čím sa spája veľký potenciál, pokiaľ ide o prepojenie pracovných miest v mestských centrách s menšími mestami a predmestiami¹⁵;
- D. keďže pozitívna migrácia pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním alebo bez takéhoto vzdelania je jedným zo spôsobov ako riešiť výzvy, ktorým čelia členské štáty a ich regióny s najvyšším percentom úbytku obyvateľstva;
- E. keďže únik talentov úzko súvisí s potrebou zlepšiť pracovné a životné podmienky ľudí žijúcich v regiónoch s nízkymi príjmami, sociálnymi rozdielmi a inými sociálno-

¹² [Ú. v. EÚ C 188, 30.5.2023, s. 1.](#)

¹³ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie zo 17. januára 2023 s názvom *The impact of demographic change – in a changing environment* (Vplyv demografických zmien – v meniacom sa prostredí) (SWD(2023)0021).

¹⁴ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie zo 17. januára 2023 s názvom *The impact of demographic change – in a changing environment* (Vplyv demografických zmien – v meniacom sa prostredí) (SWD(2023)0021).

¹⁵ Pozri návrh záverov Rady o telepráci v súvislosti s prácou na diaľku, odsek 17.

ekonomickými nerovnosťami; keďže znižovanie takýchto rozdielov je záväzkom, ktorý sa opätovne zdôraznil v Európskom pilieri sociálnych práv;

- F. keďže regionálne a miestne orgány majú najlepšie predpoklady na to, aby vytvorili sociálno-ekonomické podmienky na prilákanie talentov; keďže tieto orgány treba hospodársky posilniť;
 - G. keďže udržanie talentov sa netýka výlučne zastavenia emigrácie vysokokvalifikovaných osôb z jednej krajiny do druhej alebo z jedného regiónu do druhého, ale zahŕňa aj prilákanie obyvateľov, ktorých profesionálne skúsenosti zodpovedajú pracovným miestam, po ktorých je vo vidieckych a riedko osídlených oblastiach stále vysoký dopyt;
 - H. keďže najvzdialenejšie regióny sú obzvlášť zraniteľné voči úniku talentov a majú vyššiu mieru nezamestnanosti a nižšiu vzdelanostnú úroveň, kým podiel mladých ľudí v týchto regiónoch, ktorí sú buď nezamestnaní, alebo nie sú v procese vzdelávania, je vyšší ako priemer EÚ¹⁶;
 - I. keďže v politikách EÚ zameraných na únik mozgov a negatívne účinky demografických trendov sa musia rešpektovať štyri slobody, a najmä voľný pohyb osôb;
 - J. keďže príloha XXVI k nariadeniu o spoločných ustanoveniach, v ktorej sa stanovuje metodika prideľovania celkových zdrojov pre jednotlivé členské štáty na politický cieľ Investovanie do rastu a zamestnanosti Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu (EFRR-KF)¹⁷, a najmä pre regióny klasifikované ako „menej rozvinuté“, presahuje rámec HDP a percentuálny podiel nezamestnaných;
 - K. keďže v oznámení Komisie s názvom Využitie talentov v regiónoch Európy sa zriaďuje Mechanizmus podpory talentov s cieľom stimulovať ponuku a dopyt, pokiaľ ide o zručnosti; keďže tento mechanizmus zahŕňa novú stratégiu „Inteligentná adaptácia regiónov na demografický prechod“ a priamu finančnú podporu v rámci existujúcich nástrojov;
1. víta oznámenie Komisie o využití talentov v regiónoch Európy; oceňuje stratégie prezentované ako mechanizmus na predchádzanie hospodárskym, sociálnym a rodovým rozdielom medzi občanmi, ktorých zasiahla zelená a digitálna transformácia; domnieva sa, že je nevyhnutné, aby koncepcia „overovania vplyvov na vidiecke oblasti“ zahŕňala posúdenie demografických vplyvov, otázky tvorby pracovných miest, vplyvu na vzdelávací rámec a rodového vplyvu;
 2. pripomína, že v rámci cieľa politiky 4 EFRR – KF¹⁸ sa už predpokladá dosiahnutie sociálnejšej a inkluzívnejšej Európy prostredníctvom vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv; domnieva sa, že zlepšenie rovnakého prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja dostupnej infraštruktúry má zásadný význam pre dosiahnutie týchto cieľov;

¹⁶ [Oznámenie Komisie z 3. mája 2022 s názvom Ľudia na prvom mieste, zabezpečenie udržateľného a inkluzívneho rastu a využívanie potenciálu najvzdialenejších regiónov EÚ \(COM\(2022\)0198\).](#)

¹⁷ [Nariadenie \(EÚ\) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde \(Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 60\).](#)

¹⁸ Článok 3 ods. 1 písm. d).

3. víta vytvorenie Mechanizmu podpory talentov zameraného na podporu talentov v regiónoch, ktoré čelia alebo ktorým hrozí, že budú čeliť tomu, čo Komisia nazýva pascou rozvoja talentov; požaduje jasné a objektívne kritériá, pokiaľ ide o vymedzenie regiónov, ktoré uviazli v pasci rozvoja talentov alebo ktorým pasca rozvoja talentov hrozí; vyzdvihuje potenciál Nástroja technickej podpory;
4. berie na vedomie, že menej rozvinuté regióny majú rovnaké osobitosti ako tie, ktoré sa považujú za „pasce rozvoja talentov“, ako sú nízka hustota obyvateľstva, nízke hospodárske zdroje, nízka zamestnateľnosť, starnutie obyvateľstva a znižovanie počtu obyvateľov v produktívnom veku; poukazuje na to, že do kategorizácie takýchto regiónov treba zahrnúť tie regióny, ktoré sa považujú za „menej rozvinuté“ v zmysle vymedzenia v článku 108 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/1060;
5. nabáda na financovanie osobitných opatrení prostredníctvom viacročného finančného rámca s cieľom riešiť demografické výzvy, s osobitným rozpočtom pre regióny s vážnymi a trvalými demografickými problémami; v tejto súvislosti považuje za potrebné preformulovať osobitné nástroje politiky súdržnosti tým, že sa vyľudňovaniu prisúdi väčší význam pri pridelovaní finančných prostriedkov;
6. považuje za nevyhnutné zlepšiť výkonné a riadiace spôsobilosti miestnych samospráv a znížiť byrokráciu, ako aj presadzovať užšiu spoluprácu medzi rôznymi inštitúciami;
7. pripomína, že je nevyhnutné, aby členské štáty, ich regióny a miestne orgány prišli s inovatívnymi riešeniami prispôbenými každému územiu; víta návrh Komisie, aby členské štáty zriadili tematické a regionálne pracovné skupiny s cieľom riešiť konkrétne výzvy v rámci Mechanizmu podpory talentov;
8. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby financovali a podporovali konkrétne projekty na rozvoj iniciatív s cieľom zabezpečiť prístup mladých ľudí k odbornej príprave s osobitným zameraním na povolania s nedostatkom odborníkov alebo povolania, po ktorých je vysoký dopyt, aby stimulovali vytváranie kvalitných pracovných miest a zaručili platené stáže;
9. nabáda členské štáty, aby v budúcich dohodách o partnerstve zosúlادili svoje osobitné priority so svojimi demografickými potrebami;
10. uznáva, že priama finančná podpora pre regióny, ktoré uviazli v pasci rozvoja talentov alebo ktorým pasca rozvoja talentov hrozí, sa bude poskytovať v rámci existujúcich nástrojov; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že na tento účel nebola vytvorená žiadna osobitná a vyhradená finančná podpora; navrhuje, aby sa v novom programovom období naplánovalo vytvorenie osobitného fondu na riešenie úniku mozgov;
11. presadzuje, aby sa pre regióny zabezpečil prístup ku kvalitným verejným službám, ako sú zdravotníctvo, vzdelávanie a sociálna ochrana, ako aj k základnej dopravnej infraštruktúre a digitálnej pripojiteľnosti;
12. považuje za nevyhnutné uprednostniť opatrenia na uľahčenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, pričom by sa mali zaručiť prístup k starostlivosti o deti, flexibilita pracovného času a dôstojné mzdy a pracovné podmienky;

13. presadzuje podporu nadnárodných sietí spolupráce zameraných na podporu výmeny a obehu talentov, čím pôsobia ako hnacia sila šírenia poznatkov, skúseností a odbornej prípravy;
14. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Európsky rok zručností posunul investície do talentovanej pracovnej sily do centra tvorby politiky EÚ. Práve v tejto súvislosti Komisia uverejnila oznámenie o využívaní talentov v regiónoch EÚ, v ktorom sa potreba takýchto investícií spája s vplyvom demografických trendov v rámci pracovnej sily EÚ. Táto správa slúži ako odpoveď na uvedené oznámenie, pričom poskytuje ďalšiu analýzu demografickej situácie, ako aj situácie v oblasti zručností v EÚ a predkladá návrhy zamerané na hľadanie inovatívnych riešení. Európsky parlament sa domnieva, že politika súdržnosti zohráva dôležitú úlohu, pokiaľ ide o riešenie výziev týkajúcich sa budúcnosti trhu práce.

V posledných desaťročiach sa populačný rast spomalil, čo je v rozpore so stabilným rastom populácie v EÚ za posledných 50 rokov. Tento pokles počtu obyvateľov postihuje najmä vidiecke, horské, izolované a najvzdialenejšie oblasti, kde je obyvateľstvo v porovnaní s mestami a predmestiami zvyčajne staršie. Nedostatočná prepojenosť, verejné služby a pracovné príležitosti vo vidieckych regiónoch prispievajú k migrácii mladých ľudí do mestských oblastí, čo predstavuje výzvy pre demografické štruktúry. Takýto „exodus mladých ľudí“ sa okrem toho premieta do dramatickej straty talentov v obzvlášť zraniteľných regiónoch, ktoré majú v súčasnosti obrovské ťažkosti, pokiaľ ide o prilákanie obyvateľov a ich usadenie sa na ich území.

Pokiaľ ide o využívanie talentov v regiónoch EÚ, ťažiskom činnosti musí byť Európsky pilier sociálnych práv. Únik talentov úzko súvisí s potrebou zlepšiť pracovné a životné podmienky v regiónoch s nízkymi príjmami a sociálnymi a hospodárskymi rozdielmi, čím sa sociálny pilier zosúladí so záväzkom znížiť takéto rozdiely. V tejto súvislosti je potrebné, aby tvorcovia politik zvýšili svoje úsilie o vytvorenie vzdelávacích a pracovných príležitostí a prispôsobili programy vzdelávania a odbornej prípravy zručnostiam, ktoré si vyžaduje neustále sa meniaci trh práce. Na tento účel je potrebné plne zapojiť sociálnych partnerov, univerzity, výskumné inštitúcie a súkromný sektor do diskusie, vytvárať súčinnosť a predkladať projekty, ktoré lepšie odrážajú sociálno-ekonomickú situáciu každého územia.

Riešenie výziev spojených s úbytkom obyvateľstva v členských štátoch si vyžaduje pozitívnu migráciu pracovníkov vrátane pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním. V tejto súvislosti zohrávajú regionálne a miestne orgány kľúčovú úlohu pri vytváraní sociálno-ekonomických podmienok na prilákanie talentov. Ich výkonné spôsobilosti by sa mali v prípade potreby posilniť, keďže ide o orgány verejnej správy, ktoré môžu lepšie posúdiť potrebu svojich území a majú k svojim občanom najbližšie.

Pri budúcom navrhovaní politik EÚ zameraných na riešenie otázky udržania talentov a úniku mozgov by sa mal posúdiť ich demografický vplyv, tvorba pracovných miest, vzdelávací rámec a rodový vplyv, pričom koncepcia „overovania vplyvov na vidiecke oblasti“ by sa mala rozšíriť tak, aby primeranejšie zohľadňovala sociálno-ekonomickú situáciu každého regiónu. V tejto súvislosti je pri vymedzovaní regiónov, ktoré uviazli v pasci rozvoja talentov alebo ktorým takáto pasca hrozí, nevyhnutné stanoviť jasné a objektívne kritériá. Medzi menej rozvinutými regiónmi a regiónmi, ktorým hrozí pasca rozvoja talentov, je istá podobnosť, a preto ich treba začleniť do kategorizácie.

Komisia, ako aj členské štáty by mali financovať a podporovať projekty zamerané na prístup

mladých ľudí k odbornej príprave, vytváranie kvalitných pracovných miest a zaručené platené stáže. V budúcich dohodách o partnerstve by sa osobitné priority mali zosúladiť s demografickými potrebami. Zatiaľ čo existujúce nástroje poskytujú finančnú podporu regiónom, ktorým hrozí pasca rozvoja talentov, v novom programovom období sa odporúča vytvorenie osobitného fondu na riešenie úniku mozgov.

Zabezpečenie prístupu ku kvalitným verejným službám, základnej dopravnej infraštruktúre, digitálnej pripojiteľnosti a opatrenia na uľahčenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom majú najvyššiu prioritu. Podpora nadnárodných sietí spolupráce navyše posilní výmenu a obeh talentov, čím sa uľahčí šírenie poznatkov, skúseností a odbornej prípravy.